

Beszámoló a XV. Szlovákiai Levéltári Napokról

Levéltári fondok és gyűjtemények

A Szlovák Levéltárosok Egyesülete minden év májusában rendezi meg tematikus levéltári napjait, házigazdájának szerepét ebben az évben az Eperjesi Állami Levéltár Homonnai Fióklevéltára látta el.

A konferencia évek óta nemzetközi jellegű, hiszen a környező országok levéltáros egyesületeinek képviselőit is meghívják a tanácskozásra. Ebben az évben a magyar küldöttségen kívül Szlovéniából, Lengyelországból és Csehországból érkeztek kollégák.

A vendéglátó homonnai levéltár több programot is szervezett a kollégáknak. Az első nap végén az igen közeli skanzent látogattuk meg, ahol a skanzen igazgatójának idegenvezetése a kelet-szlovákiai ikonosztázok jellegzetességeit mutatta be. Igen kellemes kirándulást szerveztek a konferencia résztvevőinek a tanácskozás második napján is, amikor Barkó várát tekintettük meg, majd az egykori Andrassy-kastélyban kialakított városi múzeumot.

A 2011. évi XV. Szlovákiai Levéltári Napok a levéltári fondok és gyűjtemények problémakörét állította a központba, de természetesen szó esett az aktuális, megoldásra váró feladatokról is. A második napot záró kerekasztalon pedig levelet fogalmaztak a fenntartó Belügyminisztérium felé.

A nyitó előadások a fondok és gyűjtemények kialakításának általános problémáit tárgyalták. Mindhárom előadó (Radoslav Ragač, Novák Veronika, Vladimír Wolfshróndl) rámutatott arra, hogy nem mindig érvényesül(het) a kánon egy-egy fond vagy gyűjtemény kialakításánál.

A szlovákiai területi levéltárak nagyjából azonos típusú gyűjteményeket hoztak létre: egyházi anyakönyvek, térképek- és tervrajzok, fotógyűjtemények, amelyek mellett léteznek egyéb speciális gyűjtemények (pl. zeneműtárak, különféle egyházi iratok, rajz- és vedűták együttese). Az előadók természetesen kitértek az iratok állapotára és feldolgozottságuk, esetleg digitalizáltságuk szintjére. Különleges és értékes irategyüttest alkotnak a Kassai Állami Levéltárban őrzött színházi és operaműveket. Az 1817 és 1840 között keletkezett anyag meglehetősen rossz állapotban van, hiszen mindennapos használatban voltak a kották, így digitalizálásuk elkerülhetetlen. A digitalizálást a MTA Zenetörténeti Intézete segítségével végzik. Az 1987 darabos állományával a levéltár plakátgyűjteménye is igen figyelemre méltó.

Az Eperjesi Levéltár hét gyűjteményt őriz. Felekezeti anyakönyveik közül a legrégebbi anyakönyvek a 16. század végéről valók. Külön gyűjteményben helyezték el az összeírásokat is, amelyeket a sátoraljaújhelyi levéltár őrizetében lévő zempléni összeírások mikrofilmmásolataival egészítették ki.

Az előadások egy része a levéltári gyűjtemények egy-egy típusát és annak problémakörét járta körül. Mária Hešková a biccsei levéltár egyházi anyakönyveinek kutatásáról tartott előadást, amelyben kitért az egyházi anyakönyvek őrzésének és kutatásának szabályozására. A Szlovák

Nemzeti Levéltár munkatársa, Božena Marušicová a levéltári fotótárakról beszélt, felhívva a figyelmet a digitalizálás fontosságára.

Több szaklevéltár is bemutatta gyűjteményét. Lucia Krchnáková beszélt a selmecebányai bányalevéltár egyedülálló térkép- és tervrajzgyűjteményéről, vetítésében számos Mikoviny Sámuel által készített térképet mutatott meg. A Szlovák Nemzeti Galéria Levéltára igen fiatal intézmény, mint ahogyan őrzött anyaga is, amely 1950 és 1990 között keletkezett. Az anyag tulajdonképpen a galéria kiállításainak és rendezvényeinek dokumentációja. A digitalizálás igen előrehaladott, hiszen folyamatosan végzik a különféle adathordozókon tárolt információk egyesítését. Ugyancsak fiatal a Szlovák Nemzeti Bank archívuma, amelyet az 1970-es években kezdtek el létrehozni. Gyűjteményeit régi számlák, részvények, biztosítási kötvények, szerződések, céges nyomtatványok, pénztári naplók és más, fondba nem sorolható egyedi iratok alkotják.

Új intézmény a Nemzeti Emlékezet Intézete (Ústav Pamäti Národa), amelynek feladata az (1938) 1945 utáni események dokumentálása, a még élő szemtanúk felkutatása és a Tiso-korszak illetve a szocialista időszak kutatása. Ennek megfelelően gyűjti a sajtótermékeket, szamizdat irodalmat, képeket, fotókat, térképeket, tervrajzokat és visszaemlékezéseket. Az érdeklődésre tekintettel internetes oldalukon is közzétettek számos interjú.

Sajnos több előadás is elmaradt a programból, amelyek értékes adalékul szolgálhattak volna az elmondottakhoz.

Bánszki Hajnalka

A 2011. ÉVI XV. SZLOVÁKIAI LEVÉLTÁRI NAPOK ELŐADÁSAI

Radoslav Ragač (Szlovák Nemzeti Levéltár, Pozsony, Szlovák Levéltárosok Egyesületének elnöke): Hogyan ne alakítsunk ki levéltári gyűjteményeket

Veronika Nováková (Pozsonyi Állami Levéltár Vágsellyei Fióklevéltára): A levéltári fondok valóban fondok, a gyűjtemények pedig gyűjtemények?

Vladimir Wolfshröndl (Szlovák Nemzeti Levéltár): Levéltári gyűjtemények – a probléma analízisa és összefoglalása

~~Katarina Magurová (Szlovák Nemzeti Levéltár): A Szlovák Nemzeti Levéltár újkori osztályának dokumentációs gyűjteménye~~

Lucia Krchnáková – Július Ladziansky (Állami Központi Bányalevéltár, Selmecebánya): A bányalevéltár térkép- és tervrajzgyűjteménye

Milena Ostroľucká – Erik Dulovič – Michal Tunega (Kassai Állami Levéltár): A Kassai Állami Levéltár és gyűjteményei

Miloslava Bodnárová (Eperjesi Állami Levéltár): Az Eperjesi Állami Levéltár gyűjteményalkotó tevékenysége

Mária Hešková (Biccsei Állami Levéltár): A biccsei levéltár egyházi anyakönyvgyűjteményének használtsága

Marta Švolíková (Nyitrai Állami Levéltár Lévai Fióklevéltára): A lévai polgárok aktivitása Kriek Jenő meghívó-gyűjteményeünk tükrében

Božena Malovcová (Lőcsei Állami Levéltár Kézsmárki Fióklevéltára): Krompecher tevékenysége és gyűjteménye

Jozef Kirst (Kassai Városi Levéltár): A Kassai Városi Levéltár gyűjteményalkotó tevékenysége

Božena Marušicová (Szlovák Nemzeti Levéltár): A levéltári fotógyűjtemények védelmének módszerei

Magdaléna Brincková (Szlovák Nemzeti Könyvtár Levéltára, Túrócszentmárton): A Szlovák Nemzeti Könyvtár Levéltárának gyűjteményei

Iveta Gažová – Jana Gubášová-Baherníková – Júlia Pavlová (Szlovák Tudományos Akadémia Levéltára): A Szlovák Tudományos Akadémia Levéltárának gyűjteményei

Elena Machajdiková – Michala Sedláčková (Szlovák Nemzeti Múzeum Levéltára): A Szlovák Nemzeti Múzeum Levéltárának gyűjteménye

Katarina Bodnárová (Szlovák Nemzeti Galéria Levéltára): A Szlovák Nemzeti Galéria Levéltárának gyűjteményei – a digitális fellépések és bemutatók felé

Mária Grófová – Jana Macounová – Jana Očenášová (Comenius Egyetem Levéltára): A Comenius Egyetem Levéltárának gyűjteményei

Ján Valo (Nemzeti Emlékezet Intézete): A Nemzeti Emlékezet Intézetének gyűjteményalkotó tevékenysége

Eva Grešová – Alena Kulíková (Környezetvédelmi és Barlangászati Múzeum Levéltára): Nemzeti Emlékezet Intézete: Virtuális gyűjtemények – a múzeum digitális archívuma